

Pensaments globals, aliments locals

El dia que Tommy Thompson, el secretari de Salut i Serveis Socials, va anunciar que dimitia, aquest mateix mes, féu un comentari inesperat: "Em sembla increïble que els terroristes encara no hagen atacat el nostre sistema alimentari, perquè és d'allò més fàcil". I encara va afegir: "Importem molt de menjar de l'Orient Pròxim, i no els costaria gaire fer-lo malbé".

Ningú no s'ho esperava, però tenia raó. Els Estats Units cada vegada importen més menjar, i no solament de l'Orient Pròxim (que significa, actualment, només el 0,4% de les importacions d'aliments). Ens arriben tomaques de Mèxic, raïm de Xile i bou del Brasil, en grans quantitats. Segons el Departament d'Agricultura nord-americà, l'any 2005 serà el primer, en mig segle, en què no hi haurà excedents agrícoles, la qual cosa demostra la dependència creixent que patim de la producció agrícola forana, i els sistemes de distribució potser no són tan segurs com haurien de ser.

Ben pocs d'aquests productes són sotmesos a controls per tal de garantir-ne l'adequació als estàndards de seguretat americans. Enguany, el Departament d'Agricultura haurà inspeccionat uns 100.000 carregaments d'aliments, del total de cinc milions que travessen les nostres fronteres, i la distribució és tan ràpida que els aliments infectats podrien arribar a consumidors de tot el país molt abans que l'administració en detectara el problema. A més, el fet que molt poques empreses controlen una proporció cada vegada més elevada del proveïment d'aliments total fa molt temptador, als ulls dels terroristes que volen aconseguir un impacte molt gran amb les seues accions, escampar una contaminació massiva.

Podríeu pensar que la solució és fàcil: servim-nos només dels productes de casa. Malauradament, però, pel que fa a la seguretat dels aliments, la vulnerabilitat dels productes interiors no té res a envejar a la dels que vénen de fora. L'actual política agrícola del Govern fa minvar la seguretat de les nostres provisions alimentàries.

D'ençà dels anys cinquanta, la política agrícola americana ha estat basada en la

creença segons la qual les plantacions haurien de produir el màxim d'aliments possibles, pel preu més baix. Aquest tipus de polítiques duen a un camp on cada vegada hi ha menys finques, però són més grans, i s'especialitzen en un nombre més reduït de productes, que destinen a menys empreses manufactureres i envasadores.

De l'any 1993 al 2000, 33.000 plantacions amb vendes anuals inferiors als 100.000 dòlars van desaparèixer. Mentrestant, unes quantes plantacions immenses representen un paper essencial als Estats Units: els productors que aconseguen més de 500.000 dòlars anuals són només un 3,3%, però entren el 20,3% de la terra de conreu americana, i aconseguen un 61,9% de les vendes. Les deu empreses alimentàries més grans col·loquen la meitat dels productes que hi ha a les prestatgeries del supermercat. Imagineu què passaria si una contaminació d'abast molt ampli, d'origen alimentari, accidental o intencionada, afectara una d'aquestes megaplantacions o grans empreses de transformació alimentària.

El poder de les empreses transformadores d'aliments ha provocat que els pagesos ja no puguin controlar la qualitat del sistema alimentari. Aproximadament el 85% de tots els vegetals que es destinen a congelats i a llaunes creixen sota un contracte en què l'empresa dicta la varietat, la quantitat, la qualitat, la data de lliurament i fins i tot el preu del producte. Si els pagesos americans no poden produir el menjar més barat, llavors aquestes empreses busquen importacions, que és on hi ha un perill més elevat de contaminació, per tal com els procediments d'inspecció són menys estrictes, o bé perquè hi ha menys protecció contra el bioterrorisme.

La combinació de menjar barat de l'altra banda del mar, i la consolidació de la producció local en pocs productes posa en perill la capacitat d'Amèrica d'autoabastir-se. Un sistema alimentari en què el control dels elements crítics es concentra en unes poques mans per força acaba fracassant, víctima del terrorisme o dels accidents.

La solució a aquestes inseguretats és establir uns sistemes alimentaris basats en les comunitats petites, amb finques menys extenses i diversitat de productes. En un sistema així, la contaminació a gran escala és impossible, fins i tot per als bioterroristes amb ganes de fer-la grossa. L'encisam mexicà que compraven els americans al supermercat, per exemple, ha passat per moltes més mans que el d'una comunitat petita, que es ven a prop d'on ha crescut, en un mercat tradicional.

És possible que els mercats petits puguin alimentar un país que creix, i a més oferir la diversitat de productes que demanem? La resposta és que sí. Llevat d'alguns productes, com ara el cafè i la xocolata, els pagesos americans poden complir amb la demanda dels consumidors. A més, el seu màrqueting directe funciona molt bé: el nombre de mercats tradicionals ha pujat fins a 3.100 l'any 2002, des dels 1.700 que hi havia l'any 1994.

Crear aquest sistema agrícola, però, requeriria molts canvis de política. S'hauria d'encoratjar els pagesos a cultivar plantacions més petites, diversificades, i estimular les indústries locals de transformació.

Ara que ha canviat el responsable d'aquest Departament d'Agricultura, és un bon moment per pensar en un canvi de política d'aquesta importància.

Ens deixaria molt tranquils sentir un nou secretari de Salut i Serveis Socials que afirmara que un atac terrorista al nostre sistema alimentari és gairebé impossible, perquè està format per una xarxa molt complexa de pagesos, transformadors i consumidors integrats en comunitats locals arreu del país. Cal reduir al màxim la distància entre els productors i els consumidors i reforçar els sistemes alimentaris locals, per tal de fer Amèrica més segura en matèria d'aliments.

Jennifer Wilkins és membre de la secció de ciències de l'alimentació de la Universitat de Cornell (Nova York), s'ocupa de la política alimentària
© The New York Times - EL TEMPS
Traducció: Maite Insa